

BEYPAZARI'NDA TURİZM GELİŞİMİ VE YEREL EKONOMİK KALKINMA

Tanyel ÖZELÇİ ECERAL
Gazi Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge
Planlama Bölümü, Maltepe/Ankara
Tel:03125823749-05324734091 Fax: 03122320586
tozelci@gazi.edu.tr

Canan ALTINKAYA ÖZMEN
Ankara Bayındırlık İl Müdürlüğü
cananaltinkaya@gmail.com

TOURISM DEVELOPMENT AND LOCAL ECONOMIC DEVELOPMENT IN BEYPAZARI

Abstract

Local economic development is defined broadly as, setting of the specific transformational processes of a locality into action. Tourism is one of the stimulating sectors in local economic development. Beypazarı has become a well-known domestic tourism center in 2000s, especially through the leadership of municipality, by tourism development initiations such as the conservation and renovation of the historical and cultural assets emphasizing the authentic identity of the city. The tourism development in Beypazarı has also vitalized the local economy. In this article, the local economy effects of the tourism development is evaluated through the statistical data, in-depth survey with local institutions and household/firm surveys. As a conclusion, through the case of Beypazarı, the success factors in tourism development and local economic development and the factors necessary to provide the sustainability of this success is put forward.

Keywords: local economic development, tourism development, Beypazarı, planning

Özet

Yerel ekonomik kalkınma kısaca, bir yöreye özgü dönüşüm süreçlerinin harekete geçirilmesi olarak tanımlanmaktadır. Turizm yerel ekonomik kalkınmayı harekete geçiren sektörlerden bir tanesidir. 2000'li yıllarda Beypazarı, özellikle yerel yönetimin liderliğinde, tarihsel ve kültürel özelliklerin korunması ile kent kimliğinin vurgulanması ve turizmin geliştirilmesine yönelik girişimlerin sonucunda, iç turizmde adından başarıyla söz edilen bir kent durumuna gelmiş,

yerel ekonomi turizm sektörünün gelişmesine bağlı olarak canlanmıştır. Bu makalede, turizm gelişiminin yerel ekonomiye olan etkileri istatistiki veriler, çeşitli kurum ve kuruluşlar ile yapılan görüşmeler ve hanehalkı/firma anketleri ile değerlendirilmektedir. Sonuç olarak, Beypazarı örneğinden yola çıkarak, turizm gelişmesi ile yerel ekonomik gelişmenin sağlanmasında öne çıkan başarı faktörleri ile bu başarının sürdürülebilmesi için uygulanması gereken süreçler ortaya konmaktadır.

Anahtar kelimeler: yerel ekonomik kalkınma, turizm gelişmesi, Beypazarı, planlama

1. Giriş

Yerel ekonomik kalkınma yerel yönetimlerin ve/veya toplumsal grupların kendi aralarında ya da özel sektör ile birlikte mevcut kaynaklarını yöneterek ve ortaklık düzenlemelerine girerek yeni iş imkanlarının yaratıldığı ve bir bölgede ekonomik faaliyetlerin canlandırıldığı bir süreç olarak tanımlanmaktadır (Nel ve Binns, 2002: 184). Yaklaşık 40 yıldır hem akademik dünyada hem de politika geliştirmede gündemde olan yerel ekonomik kalkınma kavramı çerçevesinde geliştirilen stratejilerde, son dönemde, insan kaynakları, kurumsal destek sistemleri, altyapı yatırımları, kamu özel sektör işbirliği, yatırımların bölgeye çekilmesi, ağsal ilişkilerin güçlendirilmesi gibi konulara vurgu yapılmaya başlanmış, yerel firmaların gelişmesi için yerel ölçekte stratejilerin geliştirilmesi, rekabete dayalı bir yerel yatırım ortamının yaratılması, işbirliğinin desteklenmesi, işgücünün niteliğinin artırılması, eğitim ve yaşam kalitesinin yükseltilmesi önem kazanmıştır (Worldbank, 2003).

Son yıllarda tüketici tercihlerindeki değişimlere, refah düzeyinin artışına ve artan mekansal hareketliliğe paralel olarak hizmete dayalı olan sektörlerde önemli gelişmeler yaşanmıştır. Bu çerçevede tüm dünyada en hızlı gelişme performansı gösteren ve ekonomik gelişmenin sağlanmasında ciddi etkileri olan sektörlerden birisi turizm olmuştur. 1980'lerin başında ABD'nin ve Batı Avrupa'nın birçok kentinde turizm sektörü yerel ekonomik kalkınmanın ve kentsel yenilenmenin temel odağı olmuştur. Bununla birlikte turizm Batı Avrupa'da nüfus kaybı yaşayan birçok kırsal alanda ekonomik kalkınmanın yerel sürükleyicisi olarak tanımlanmıştır (Rogerson, 2002: 95).

Yerel ekonomilerin turizme dayalı olarak gelişmesi üç biçimde olabilmektedir (Rogerson, 2002: 95). İlk olarak; birçok yerellik, özellikle

de kıyı turizmine yönelik alanlar, bu bölgelerdeki gelişme fırsatlarını tespit eden girişimciler ve geliştiriciler tarafından keşfedilmekte ve geliştirilmektedir. İkinci olarak; birçok gelişmiş ülkede belirli alanlar, ör. kıyı alanları, kırsal alanlar, dağ ve vahşi hayat alanları, küçük turizm kentleri vb., yerel halkın insiyatifi dışında kişisel hareketliliğin gelişmesi ile turizm alanları haline gelmektedir. Son olarak, bazı turizm bölgeleri ise istihdam yaratmak ve ekonomik gelişmeyi sağlamak için yeni ekonomik faaliyetlere duyulan ihtiyaç çerçevesinde geliştirilmektedir. Bu çalışma çerçevesinde son gruba dahil edilebilecek olan Beypazarı örneği, çalışma alanı olarak belirlenmiştir.

1990'ların sonunda başkent Ankara'ya bağlı küçük, tarımsal ve tarihi bir kent olan Beypazarı, 2000'li yıllarda özellikle yerel yönetimin liderliğinde ve diğer aktörlerin ortaklığı ile turizmi canlandıran ve geliştiren girişimlerin başlatıldığı süreçte Türkiye'nin talep gören önemli yerel turizm destinasyonlarından biri durumuna gelmiştir. Bu süreçte kentin yerel ekonomik yaşantısında da dikkate değer bir canlanma yaşanmıştır (Eceral, 2004; Özmen, 2007).

Bu çalışmanın amacı, Beypazarı'nda yerel yönetimin liderliğinde ve halkın katılımı ile yaşanan turizm gelişmesinin dinamiklerini anlamak, bu sürecin yerel ekonomiye olan etkilerini değerlendirmek ve sonuç olarak Beypazarı örneğinden yola çıkarak diğer turizm potansiyeli olan kentler için örnek teşkil edebilecek ilkeleri belirlemek ve turizme dayalı yerel ekonomik kalkınmanın sürdürülebilmesi için gerekli olan süreçleri tartışmaktır.

Bu çerçevede makalenin ikinci bölümünde yerel ekonomik kalkınma ve turizm gelişimi ilişkisi değerlendirilmiştir. Turizm ve yerel ekonomik kalkınmanın sürdürülebilirliği çerçevesinde planlama ve özellikle de stratejik planlama yaklaşımının önemi vurgulandıktan sonra turizm ve yerel ekonomik kalkınmaya ilişkin çalışmalar ve konuya ilişkin göstergeler tartışılmıştır. Turizm gelişimi ve yerel ekonomik kalkınmada Beypazarı örneğinin tartışıldığı üçüncü bölümde ilk olarak gelişmelerde etkili olan faktörler, yörenin sahip olduğu kaynaklar ile yerel yönetimin liderliğinde başlatılan ve diğer aktörlerin katkısı ile geliştirilen girişimler çerçevesinde ele alınmış, bölgede yaşanan turizm gelişiminin yerel ekonomiye olan etkileri ise alanda yapılan anket çalışmaları ile yörede yaşayan hanehalkı ve firmaların görüşleri çerçevesinde tartışılmıştır. Değerlendirme bölümünde ise turizm gelişiminin yerel ekonomiye olan etkileri ile elde edilen başarının sürdürülmesinde gerekli olan stratejik planlama yaklaşımı tartışılmıştır. Sonuç olarak, Beypazarı'nda yaşanan tecrübelerden yola çıkılarak turizmin yerel ekonomik gelişmedeki etkileri

ve bu süreçte sağlanan başarıda öne çıkan faktörler ile sürdürülebilirliği sağlayacak olan faktörler vurgulanmıştır.

2. Turizm Gelişimi ve Yerel Ekonomik Kalkınma

Yerel ekonomik kalkınma, sınırları iyi tanımlanmış bir alanda mevcut kaynakların yönetilmesi, yeni iş imkanlarının yaratılması, ekonominin canlandırılması ve rekabet gücünün artırılması için yerel yönetimler, toplumsal gruplar, özel sektör gibi farklı aktörlerin ortaklığının oluşturulduğu bir süreç olarak tanımlanmaktadır (World Bank, 2003). Yerel ekonomik kalkınma kavramı temel olarak bir yerel alanda ekonomik değişime yol açan yerel faaliyetlere vurgu yapmaktadır. Bu çerçevede yerel ekonomik kalkınmanın temel özelliği ekonomik gelişmeyi teşvik etmesi ve yerel ekonomik sektörlerde çeşitlenmeyi sağlamasıdır.

Yerel ekonomik kalkınmanın sağlanmasında itici sektörlerden biri olan turizm bir taraftan ekonomik kalkınmayı hedeflerken diğer taraftan da tarihi ve kültürel alanların korunması ve yenilenmesi ile turistik çekiciliği olan ekolojik alanların korunmasını da hedeflemektedir. Bu anlamda yerel ekonomik kalkınma ve turizm ilişkisi; turizm ve çevre yolu ile ekonomiye katkıda bulunma; gelişmede eşitlik sağlama; sektörler ve bireyler arasında eşit gelişme sağlarken, kültürel, doğal ve fiziksel çevreye saygılı olma; yerel halkın yaşam standardını geliştirme; turistlere en üst düzeyde hizmet sunarken, yerel halkın ihtiyaçlarını da göz ardı etmeme; çevresel kaliteyi elde etme gibi sürdürülebilir turizm (Inskeep, 199:10-174) stratejilerini yansıtmaktadır.

Bir yerelliğin kaynaklarını doğal kaynaklar (iklim, çevre, peyzaj), yapılı çevre (tarihi alanlar, ticaret alanları vb.) ve sosyo-kültürel kaynaklar (sanat,kültür, festivaller, spor aktiviteleri) oluşturmaktadır. Yerel ekonomik kalkınma ve turizm ilişkisi çerçevesinde bir yerellikte başarılı bir turizm gelişmesi sağlanmasında yerelliğin ziyaretçileri çekecek bütüncül bir turizm ürünü ya da ürünler bütünü geliştirmesinin önemi vurgulanmaktadır (Rogerson, 2002: 95). Turizm ürünü kaynakların ve hizmetlerin bir bütünü şeklinde görülmektedir. Kaynaklar turizm destinasyonunun ilk çekiciliğini sağlarken hizmetler ise ziyaretlerin sürdürülmesini sağlamaktadır. Kaynakların ve hizmetlerin çeşitliliği turizm destinasyonunun yarışabilirliğini belirlemektedir (Rogerson, 2002: 95).

Yerelliklerin kaynaklarının kendine özgü bileşiminin uygun bir tanıtım ve pazarlama ile imajının oluşturulması o yerelliğin başarısında önem taşımaktadır. Bir yerelliğin başarılı bir turizm destinasyonu

olmasında ziyaretçi memnuniyetini sağlamasının yanı sıra yerel halkın yaşam standardını geliştirmesi, yerel doğal, yapılı ve kültürel çevrenin ve kaynakların korunmasını da sağlaması gerekmektedir.

Turizm sektörünün gelişmesinde toplumun katılımı stratejisi konu ile ilgili akademisyenlerin birçoğu tarafından kabul edilip desteklenmektedir. Toplumun katılımı farklı çerçevelerde ele alınmakla beraber yerel halkın bölgelerinde geliştirilen turizm sektörünün türünün ve ölçeğinin belirlenmesinde etkin bir role sahip olması ile turizmin bölgelerindeki gelişiminden yararlanmaları önemle vurgulanmaktadır (Tosun, 2005:336). Toplum katılımı turizm gelişiminde yerel halkın kendi kaynaklarını kendilerinin harekete geçirdiği, kendi gereksinimlerini belirledikleri, bir araç olarak tanımlanmaktadır. Bu çerçevede turizm gelişiminin bölgedeki temel aktörleri de o bölgede yaşayanlar olmaktadır. Kültürel olarak duyarlı turizm destinasyonlarında sürdürülebilir turizm gelişiminin sağlanmasında toplum-duyarlı, toplum-uyumlu ve toplum tarafından geliştirilmiş turizm stratejileri önem kazanmaktadır (Tosun, 2005:336).

2.1. Turizm Gelişimi ile Yerel Ekonomik Kalkınmanın Sürdürülebilirliği ve Stratejik Planlama

Yerel ekonomik kalkınma programlarının sürdürülebilirliğinin sağlanmasında önemli olan nokta yerel toplum için iyi işleyen bir değişimin yaratılmasında kapsamlı bir planlama ile, bölgeleme, mevzuat düzenleme ve sermaye geliştirme programlarının birlikte ele alınmasıdır (Daniels vd., 1995). Bu çerçevede, sürdürülebilirliğin sağlanmasında stratejik planlama yaklaşımının benimsenmesi önem kazanmaktadır. Yerel ekonomik kalkınma için stratejik planlama, yerel ya da kentsel yönetimlerin, o yörenin insani, toplumsal, ekonomik, kurumsal ve doğal kaynaklarıyla coğrafî konumunun görelî avantajlarını, geniş ölçekli, uzun dönemli ve geleceğe yönelik olarak, bir vizyon çerçevesinde planlaması sürecidir (Gül, 2004:24).

Stratejik yerel ekonomik kalkınma planlaması bir yönetim sürecidir. Bu süreçte, gerek gönüllü kuruluşlar, gerek odalar ve birlikler, gerek girişimciler ve gerekse yerel halk etkin rol oynamaktadırlar (Helmsing, 2001). Bu grupların kendi toplulukları hakkında bilgi toplama, yerel halkın, esnafın ve işletmelerin gereksinimlerini saptama, olanakları ve fırsatları değerlendirme, sorunları ve sıkıntılarını saptama, vizyonu, amaçları, planları ve stratejileri belirleme gibi konularda aktif görev almaları beklenir.

Yerel ekonomik kalkınma için stratejik planlamada beş aşamalı bir süreçten sözedilebilir (Worldbank, 2003). İlk aşama, yerel ekonominin güçlendirilmesine odaklanmayı sağlamak üzere çabaların organize edilmesidir. Yerel ekonomik kalkınma kamu, özel sektör ve sivil toplum örgütlerinin ortak çabalarının başarısına bağlıdır. Her paydaş grubun becerileri, tecrübeleri ve kaynakları strateji sürecinin temelini oluşturur. Paydaşların sürece dahil olmalarını sağlayacak çalışma ilişkilerinin kurulması, yerel işbirliği ve uygulamayı geliştirecektir.

Yerel ekonomik kalkınma için stratejik planlamada ikinci aşama yerel ekonominin değerlendirilmesidir. Yerel ekonomik şartların bilinmesi paydaşların geleceğin stratejisini oluşturmasında önemlidir. Yerel ekonominin değerlendirilmesinde analitik sınırlar belediye gibi idari bir sınırla kısıtlı olmamalıdır. Burada örneğin o yörenin kırsal ard bölgesi de analiz edilmelidir. Üçüncü aşamada ise yerel ekonomik kalkınma stratejisinin oluşturulması sözkonusudur. Kentin kapsamlı stratejik planlarında olduğu gibi amaç yerel ekonomik kalkınmaya bütünleşik bir yaklaşımın sağlanmasıdır. Strateji oluşturma süreci, vizyon, hedef, alt hedefler, programlar, projeler ve eylem programları belirlenmesinin bütününü kapsar. Projeler ve eylem planları, programın bileşenlerinin uygulanmasıdır, burada öncelikler belirlenir ve maliyetler ortaya konur.

Dördüncü aşama ise stratejilerin uygulanmasıdır. Stratejilerin uygulanması geniş kapsamlı bir uygulama planı ile gerçekteşir. Uygulama planı, bütçe, insan kaynakları ve kurumsal etkileri ortaya koyar. Bu uygulama planı stratejiler çerçevesindeki bütün proje ve programların bütünleştirildiği bir noktadır. Bazı projeler kısa zamanda başarılıbilecek niteliktedir ve bu tür projeler güvenin oluşturulmasında ve gelişmelere hız verilmesinde önemli bir rol sahibidir. Diğerleri ise daha orta vadede ya da uzun vadede gerçekteştirilebilecek projelerdir. Stratejiler için iyi bir izleme ve değerlendirme tekniğinin geliştirilmesi, sonuçların analitik olarak değerlendirilmesi, harcamaların nerelere yapıldığının gösterilmesi, yeni gereksinimlerin ve düzenlemelerin belirlenmesi için önemlidir.

Son olarak beşinci aşama ise stratejilerin gözden geçirilmesidir. Ekonomik kalkınma stratejilerinin ve eylem planlarının belirli aralıklarla gözden geçirilmesi gerekir. Değerlendirme daha önceden belirlenmiş olan yerel ekonominin izleme ve değerlendirme göstergeleri ile stratejinin gerçekteştirilmesi için gerekli mevcut kaynakları kullanmalıdır.

2.2. Turizm ve Yerel Ekonomik Kalkınmaya İlişkin Çalışmalar-Göstergeler

Turizm ve yerel ekonomik kalkınmaya ilişkin çalışmalar turizm faaliyetleri başladıktan sonra bu faaliyetlerin bölge ve yerel halk üzerindeki çevresel ve sosyo-ekonomik etkilerinin belirlenmesine yönelik olarak yapılmaktadır (Lindberg ve Johnson, 1997: 91; Mansuroğlu, S., 2006:37, Teye vd., 2002:669). Turizmin ekonomik etkileri incelenirken turizm sektörünün gelişmesinden yöre halkının sağladığı fayda, turistler ve yöre halkı arasındaki etkileşimin doğası ve düzeyi, turizmin türü, turistler ve yöre halkı arasındaki farklılıklar (ekonomik, kültürel vb.), yöre halkının sosyal ve ekonomik düzeyi, gibi konular ele alınmaktadır.

Ekonomideki değişimin değerlendirilmesi temel olarak bir durumdan diğer duruma geçildiğinde yaşanan ekonomik değerdeki değişim ile ölçülmektedir. Turizmin yerel ekonomik kalkınma üzerindeki etkilerinin belirlenmesinde ekonomik yararların yanısıra yaşam kalitesinin artması, kültürel mirasın korunması, kültürel değerlerin yenilenmesi, karşılıklı kültürel değişim, çevre kalitesinin iyileştirilmesi, altyapı olanaklarının geliştirilmesi, olumlu etkiler olarak değerlendirilmektedir. Bu olumlu etkilerin yanında çevresel olumsuz etkiler; su, hava ve gürültü kirlilikleri, görsel kirlenme, katı atıklar, ekolojik bozulmalar ve biyolojik çeşitliliğin azalması, arkeolojik ve tarihi alanların zarar görmesi ile arazi kullanım sorunları, sosyo-ekonomik olumsuz etkiler; potansiyel ekonomik yararların kaybolması, ekonomi ve istihdam bozulmaları, aşırı kalabalık ve yerel halkın ayrıcalıklarının kaybolması, olumsuz kültürel etkiler ve sosyal sorunlar olarak vurgulanmaktadır (Mansuroğlu S., 2006: 38).

Her yörenin kendine özgü doğal ve ekonomik koşulları ile kültürel değerleri bulunmaktadır. Birçok yörede bu özellikleri ortaya koyacak geniş ve yeterli bir bilgi tabanı bulunmamaktadır. Bu durum yörelerin gelişme süreçlerini koordine edebilecek kapasitelerini geliştirmelerine engel teşkil etmektedir.

Planlı bir yerel ekonomik kalkınma sürecinde öncelikle geniş bir kapasite değerlendirmesi yapılması ve anlamlı gelişme stratejilerinin ortaya konması gerekmektedir. Gerek yerel ekonomik kalkınma sürecinin planlanmasında gerekse yerel ekonomik kalkınma sürecinde koşulların değişimini ortaya koyabilmek için çeşitli göstergeleri tanımlamak üzere akademik çevrelerde birçok çalışma yapılmıştır. Bu çalışmalar çerçevesinde konuya ilişkin kullanılan göstergeler genel olarak; mekansal ve fiziksel faktörler, altyapı faktörleri, insan kaynakları,

finans ve sermaye, bilgi ve teknoloji, sanayi yapısı, yaşam kapasitesi, kurumsal kapasite, toplumsal kimlik olarak özetlenebilir (Blakely, 1994; Wong, 1998; Wong 2001).

Mekansal ve fiziksel faktörler yörenin coğrafi ve üretim-tüketim zincirindeki konumu ve rolü, pazar, sanayi ve tüketim alanlarına yakınlığı ve ulaşılabilirliğı, gelişme için sahip olduğı uygun yerleşim alanları ve maliyetleri ile ilgili göstergeleri içermektedir. Altyapı faktörleri ekonomik faaliyetlerin gerçekleştirilebilmesi için, ulaşım, haberleşme, elektrik, enerji gibi hizmetleri kapsamaktadır. İnsan kaynakları ise işgücü düzeyi, kalitesi, katılım seviyesi ve tutumu gibi göstergeleri kapsamaktadır. Finans ve sermaye; üretimin gerçekleştirilmesinde az gelişmiş yörelerde ihtiyaç duyulan en önemli faktörlerden biridir. Belirli bir coğrafi alandaki insanların gelir ve tasarruf düzeyleri, uygun kredi ve borçlanma olanakları bu çerçevede değerlendirilebilecek göstergelerdir. Bilgi ve Teknoloji; teknolojik yenilik, bilim ve teknikte gelişmeler ve araştırma olanaklarının varlığı gelişme için hayati önem taşımaktadır. Sanayi yapısı, büyüme sürecinden endüstriyel yapının nasıl etkilendiğı ve ekonomik değişikliklere karşı direnci ve açıklığını ortaya koymaktadır. Bu anlamda aynı sektördeki firmaların birbirine yakın olarak kurulması, firmalara dışsal ekonomilerden faydalanma olanağını sağlarken rekabeti de arttırmaktadır. Bir diğer görüş ise belirli bir alandaki endüstrilerin çeşitliliğı ve değışkenliğı, firmalar arası ekonomik bilginin değışiminde daha büyük faydalar ortaya çıkarmaktadır. Endüstriyel yapının çeşitliliğı, yerel ekonomilerin belirsiz ekonomik ortamlardan olumsuz etkilenme riskini de azaltmaktadır. Yaşam kalitesi kriterleri birçok alanda yüzlerce gösterge ile tanımlanabileceğı gibi en genel anlamda, belli bir bölgede yaşama isteğini yansıtmaktadır. Kurumsal kapasite; ekonomik gelişim aktivitelerinin desteklenmesi için yerel politikalar ve yerel aktörler arasındaki işbirliğı ve uyum göstergesidir. Toplum kimliğı, ise yerel topluluğun güncel yaşam eğilimleri ile bu toplumsal kimliğin dış dünyadaki yansıması ve tanımlanmasıdır.

3. Turizm Gelişimi ve Yerel Ekonomik Kalkınma: Beypazarı Örneğı

Türkiye’de yerel kalkınmayı amaçlayan yerel yönetimleri ve özel sektörü de kapsayan yerel halk girişimleri ya da toplumsal ortaklık örnekleri pek fazla görülmemektedir (Salam ve Öztin, 2004). 2000’lerin başında küçük tarımsal ve tarihi bir kent olan Beypazarı halen içinde yaşamın devam ettiğı Osmanlı döneminden kalma ahşap evlerin restorasyonu ile toplumsal ortaklık konusunda Türkiye’de nadir rastlanan

bir girişimi başlatmıştır. Beypazarı i turizmde adından başarıyla söz edilen bir kent durumuna gelmiştir. Bu süreçte kentin ekonomik hayatında kısa sürede bir canlanma gözlenmiş, kent fiziksel olarak da bir dönüşüm içine girmiştir (Eceral, 2004). Yerel yönetimin liderliğinde kültürel mirasın önemi konusunda bir farkındalık ve bilincin yaratılması, tarihi ahşap evlerde yaşayanların geleneklerini ve yaşam alanlarını restore etmek ve korumak amacıyla karşılıklı işbirliği yapma konusunda isteklendirilmesi ile kentte yenileme çalışmaları hızlanmış, kentin görünümü değişmeye başlamış, etkili tanıtım kampanyaları sonucunda yöreye gelen turist sayısında önemli artışlar olmuş ve yerel yönetim ile yerel toplum, turizmin yörelerine sağladığı faydanın farkına vardıklarında tarihi evlerin yenilenmesi ile başlayan süreç bir ekonomik kalkınma girişimine dönüşmüştür (Saleem ve Öztin 2004; Eceral, 2004; Sat vd., 2006; zmen, 2007).

Bu bölümde Beypazarı'nda turizm gelişimi ile turizm gelişiminin etkisiyle yerel ekonomik kalkınmada yaşanan gelişmelerde etkili olan faktörler, yörenin sahip olduğu kaynaklar ile yerel yönetimin liderliğinde başlatılan ve diğer aktörlerin katkısı ile geliştirilen girişimler çerçevesinde ele alınmaktadır. Bölgede yaşanan turizm gelişiminin yerel ekonomiye olan etkileri ise alanda yapılan anket çalışmaları ile yörede yaşayan hanehalkı ve firmaların görüşleri çerçevesinde tartışılmaktadır. Değerlendirme bölümünde ise turizm gelişiminin yerel ekonomiye olan etkileri ile elde edilen başarının sürdürülmesinde gerekli olan stratejik planlama yaklaşımı tartışılmaktadır.

3.1. Alan Araştırmasının Yöntemi

Araştırma alanı Türkiye'nin başkenti Ankara'nın 4. büyük iesi olan Beypazarı'nın merkez yerleşimidir. Tarihi "İpek Yolu" zerinde yer alan Beypazarı, binlerce yıllık geçmişi olan kültürel zenginlikler ve doğal güzelliklere sahip bir iedir. Osmanlı döneminden kalma 3000 adet tarihi ev, doğal ve arkeolojik sit alanları, kaplıcalar gibi turizm gelişiminde önemli potansiyeller sunan değerlerini 2000'li yıllarda yerel yönetimin desteği ile etkin ve verimli kullanarak girişimler başlatmış, bu girişimler kısa sürede etkilerini göstermiş, turizm sektöründe ve yerel ekonomik kalkınma sürecinde önemli adımlar atmıştır.

Türkiye'de ie düzeyinde tutulan istatistikler oldukça sınırlıdır ve varolan değerlerin birçoğu da 2001 yılına aittir. Bu durumda iede son 10 yıldır yaşanan turizm gelişiminin yerel ekonomiye olan katkılarını tespit etmek için gerekli olan istatistiki veriler oldukça sınırlıdır. Bu çerçevede, çalışmada konuyla ilgili değerlendirmeler, Beypazarı'nda

2004 ve 2007 yıllarında çeşitli kurum ve kuruluşlarla¹ yapılan görüşmeler, Beypazarı Belediyesi'nin tuttuğu istatistikler ile 2007 yılında alanda yapılan ve son beş yıldaki değişimleri değerlendiren hanehalkı ve firma anketi kapsamında yapılmıştır.

Söz konusu anket çalışması iki farklı grupta uygulanmıştır. Bunlardan ilki tarihi kent dokusu içerisinde yer alan hanehalkıdır. Restore edilen 500 tarihi ev içerisinde rastlantısal yöntemle belirlenen % 10 örneklem oranı ile 50 adet hanehalkı anketi uygulanmıştır. İkinci grup ise merkezde ticaretin en yoğun olduğu ve Belediye tarafından sokak sağıklaştırma uygulaması yapılan Alaaddin Sokak yakınında yer alan ve Beypazarı ticaret odasına kayıtlı 224 ticarethanenin % 18'ini oluşturan 40 adet ticari firmadır. Anketlerde, 2000-2005 yılları arasında Beypazarı'nda turizm sektörünün gelişimine paralel olarak yerel ekonominin ve sosyo-ekonomik yaşantı ile yaşam kalitesinin nasıl değiştiğine yönelik sorular sorulmuştur.

3.2 Beypazarı'nda Turizme Dayalı Yerel Ekonomik Kalkınmada Etkili Olan Faktörler

Beypazarı'nda turizme dayalı yerel ekonomik kalkınma sürecinde etkili olan faktörler, ilk olarak, II. bölümde tartışılan ve yerel ekonomik kalkınma ile ilişkili göstergeler çerçevesinde ele alınabilen konum, sosyal ve ekonomik yapı, tarihi, kültürel doğal değerler gibi yerel kaynaklar çerçevesinde değerlendirilmiştir. İkinci olarak ise, Beypazarı'nda yaşanan süreç, yaklaşık son on yıllık dönemde yörede gerçekleştirilen girişimler, etkileri ve bu girişimlerin aktörleri çerçevesinde değerlendirilmiştir.

3.2.1 Konum, Sosyal ve Ekonomik Yapı, Tarihi, Kültürel ve Doğal Değerler

Beypazarı, İstanbul-Adapazarı-Ankara karayolu üzerinde Ankara'nın 100 km. batısında yer almaktadır. Verimli tarım alanları, doğal su kaynaklarının zenginliği, sarp yamaçlı tepelerle çevrelenmiş korunaklı bir konumda olması Beypazarı'nı tarihsel olarak önemli bir yerleşim yeri olmasını sağlamıştır. Beypazarı bugün eski ve yeni yerleşim alanı olarak ikili bir yerleşme düzeni içerisinde dir. Çarşı ve geleneksel konutlardan oluşan mahalleler eski kesimdeki karakteristik dokuyu oluşturmaktadır (Türkiye Tarihi Evleri Koruma Derneği, 2001).

¹ Beypazarı Belediyesi, Beypazarı Sanayi ve Ticaret Odası, Beypazarı Kaymakamlığı, Beypazarı Sanayi İl Müdürlüğü, Beypazarı Ticaret İl Müdürlüğü, Beypazarı Esnaf ve Sanatkarları Odası, Gümüş İşletmecileri, Kuru Üreticileri vb.

Beypazarı'nın ilçe merkezinin nüfusu 2007 yılı nüfus sayımlarına göre 34.450 kişidir. Beypazarı'nın şehirleşme oranı % 66,44, nüfus artış hızı % 12, nüfusun okuma-yazma oranı % 90, 97'dir (DPT, 2004). Beypazarı gayri safi il içi hasıla içerisindeki % 2,63 payı ile Ankara ili ilçeleri arasında 4. sırada yer almaktadır (DPT, 2004). İlçenin ekonomisi tarım, ticaret, hayvancılık, sanayi ve el sanatlarına dayanmakla birlikte ilçede genel olarak kırsal bir ekonomi hakimdir. Beypazarı ilçesinde istihdamın sektörlere göre dağılımında tarım sektörü %67'lik bir oranla ilk sıradadır (Beypazarı Ticaret Odası, 2003). İlçe, Türkiye'nin havuç ihtiyacının %60'ını, Ankara'nın ise meyve-sebze ihtiyacının büyük bir bölümünü karşılamaktadır. İlçedeki en önemli sanayi alanlarından birisi karasörcülüktür. Maden Suyu İşletmesi, gıda ve yem sanayi ilçedeki diğeri önemli sanayi alanlarıdır. Gümüş işleciliğı (telkari), bez ve kilim dokumacılığı, semercilik, sim-sırma işleciliğı, saraçlık, bakırcılık ilçede günümüzde de devam eden el sanatlarıdır.

Beypazarı ilçesinin tarihi, Hitit ve Frig dönemlerine kadar uzanmaktadır. Yörede Roma, Bizans, Anadolu Selçuklu ve Osmanlı'ların egemen olduğı dönemler yaşanmıştır. Beypazarı ilçesi, Romalılardan Cumhuriyet Dönemi'ne kadar İstanbul-Bağdat arasındaki tarihi ipek yolu üzerinde yer almıştır. Tarihte Beypazarı, bütün çevre kasaba ve köylerin alışveriş için geldikleri bir ticaret merkezi durumundadır. Beypazarı ilçesi adını da pazar amaçlı kurulmuş olmasından almaktadır. Osmanlı Devleti'nin toprak rejimi ve askeri sisteminin bel kemiğini oluşturan Tımarlı (Anadolu) Sipahi Merkezleri'nden birisi olan Beypazarı; yöredeki Sipahi Beyi'ne ve ticari, ekonomik hayatın yoğunluğuna istinaden Beğ Bazarı diye adlandırılmıştır. Beypazarı 1868 yılından itibaren siyasi yönetiminde yer değışikliğı ile Ankara'ya bağılı bir kaza olarak önemini sürdürmüştür (www.beypazarı-bld.gov.tr).

Beypazarı tarihi ve doğal değerler açısından zengin bir ilçedir. Beypazarı'nda Osmanlı Dönemi'nden (1800'lü yıllardan) kalan ve Türk tarihini yaşatan 84 tanesi Kültür ve Turizm Bakanlığı'nca tescil edilmiş yaklaşık 3000 adet ahşap tarihi ev bulunmaktadır. Ayrıca 200 yıllık tarihi çarşı, 20 adet dini yapı, 18 adet arkeolojik sit alanı yörenin sahip olduğı önemli kültürel değerlerdir. Yöredeki doğal değerlerden biri olan İnözü Vadisi'nin dik olan doğu ve batı yamaçlarında mesken olarak kullanılmış mağaralar yer almaktadır. İnözü Vadisi'nde yer alan kaya mağaralar ve kaya kiliseleri ile kaya mezarları arkeolojik sit, vadi tabanındaki bağılık alanlar ise doğal sit alanı olarak koruma altına alınmıştır.

Karaşar beldesindeki Eğriova yaylası doğa sporları (trekking, dağ bisikleti gezileri, atla gezinti turları vs.) için potansiyel taşımaktadır.

Ormanlık olması nedeniyle, kar kayağı ve çim kayağı için de elverişlidir. Beypazarı'nda ayrıca hem kara, hem balık avcılığı yapılmaktadır. Beypazarı'nda Dutlu ve Kapullu kaplıcaları olmak üzere 2 kaplıca tesisi bulunmaktadır. Dutlu kaplıcası 700 yatak kapasitelidir. (www.beypazarı-bld.gov.tr)

3.2.2 Yerel Girişimler ve Turizm Gelişimi

Beypazarı'nda ilk olarak Kùltür Bakanlığı 1995 yılında tarihi evlerin bulunduğu Alaaddin Sokak'da 13 evin cephesinin yenilenmesini içeren 'Sokak Sağlıklaştırma Projesi'ni başlatmıştır. Daha sonra 1999 yılında göreve gelen Belediye Başkanı "Beypazarı evlerinin korunarak kùltürünün yaşatılması"ni temel görevi olarak görmüş ve böylelikle kentte yeni bir vizyon oluşturmuştur. Bu vizyon çerçevesinde kısa bir süre içinde tarihsel ve kùltürel özelliklerin korunması ile kent kimliğinin vurgulanması ve turizmin geliştirilmesine yönelik girişimler başlatılmış, yerel ekonomi de turizm sektörünün gelişmesine bağlı olarak canlanmaya başlamıştır. 1999 yılında 2.500 olan turist sayısı 2008 yılına gelindiğinde olağan dışı bir artış ile 370.000 kişiye ulaşmıştır. (Beypazarı Belediyesi, 2009).

Bu süreç içerisinde Belediye'nin girişimleri ile özel sektör, kamu ve üniversitelerin işbirliği sağlanarak çok sayıda kurum ve kuruluştan yardım ve destek sađlanmıřtır² (Yavaş, 2004). Medyanın gösterdiği ilgi ile yerel yöneticiler önemli bir tanıtım kampanyasını da başarı ile yürütmüşlerdir. 2009 yılı itibariyle 540 tarihi ev restore edilmiştir (Beypazarı Belediyesi, 2009). Restore edilen bu evlerin bir kısmı müze, otel, yöresel yemeklerin yapıldığı lokanta olarak değerlendirilmiştir. Kurum yapılarına, sokak mobilyalarına, dolmuş duraklarına, trafoları, çöp kutularına dahi tarihi ev görünümü kazandırılarak dokunun zenginleştirilmesi hedeflenmiştir. Bu çalışmalara ev sahipleri kadar esnafın da destek vermesi yapılan çalışmalardan hızlı sonuç alınmasını sağlamıştır.

Tarihi evlerin bulunduğu mahallelerde yaşayanlara, özellikle de kadınlara, üretimlerini turistlere pazarlayabilmelerini sağlamak üzere belediye tarafından sergi açma imkanı sağlanmıştır. İlk etapta Belediye tarafından 100'ün üzerinde tezgah oluşturulmuştur. Bu girişimle birlikte, 2004 yılında 1000 aile hayatını turizm sektöründen kazanır duruma

² Kùltür Bakanlığı, Gazi Üniversitesi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara Üniversitesi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Mimar Sinan Üniversitesi, Jandarma Genel Komutanlığı, Adalet Teşkilatını Güçlendirme Vakfı, Mimarlar Odası Ankara Şubesi, Tarihi Kentler Birliđi, Çekül Vakfı, Park Holding.

gelmiştir (Yavaş, 2004). 2008 yılı itibari ile üreterek kazanmayı öğrenen kadınların sayısı 650'ye ulaşmıştır (Beypazarı Belediyesi, 2009).

Turizmin canlanmasıyla yörede unutulmaya yüz tutan el sanatları canlanmıştır. Gümüş işlemeciliğinde önemli bir rol oynayan gümüşçüler, ulusal ve uluslararası etkinliklere ve çeşitli kurslara katılarak Beypazarı gümüşlerinin tanıtımı ve pazarlanması faaliyetlerinde etkin rol almışlardır. El sanatlarından telkari³ işçiliğinin yurt dışında da tanıtım çalışmaları başlatılmıştır. Çevre, yazma, bürgü, yemeni, bindallı gibi geleneksel tekstil ürünlerine talep artmaya başlamıştır. Bez ve kilim dokumacılığ, semercilik, sim-sırma işlemeciliğ, saraçlık, bakırcılık ilçedeki diğere el sanatlarıdır. Halk Eğitim Merkezi'nde açılan kurslarda sim sırma işlemeciliğ, dokumacılık ve demircilik canlandırılmaya çalışılmaktadır. Bu el sanatlarının da turizmin gelişmesiyle yerel ekonomiye katkıları artmaktadır.

Turizmin gelişmesinde önemli faktörlerden birisi yörenin kimliğinin ön plana çıkarılması olmuştur. Bu çerçevede, Beypazarı Belediyesi'nin olumlu çabaları olmuştur. Yörenin etli güveç, dolma, kuru⁴, mumbar⁵, tatlı sucuk, pişmaniye, havuç lokumu gibi geleneksel yiyecekleri için patent alması; 2002 yılında Belediye Meclisi'nin "Türkçe'nin korunması ve yaşatılması ve halka anlaşılır biçimde yansıtılması ve belirli bir düzenin sağlanması amacıyla ruhsat verilecek işyerlerine yabancı kelimeli isimler verilmeyecektir" kararı alması bu anlamda önemlidir.

Beypazarı'nda düzenlenen festivaller, şenlikler, sergiler, konserler, doğa yürüyüşleri gibi kültürel ve sosyal faaliyetler de hem yörenin kimliğinin ön plana çıkarılmasında hem de turizmin gelişmesinde önemli rol oynamıştır. Bu faaliyetler aynı zamanda yörenin ekonomik gelişimine de önemli katkılar sağlamıştır. Festivallerde halkın stand açması sağlanmıştır. Ayrıca diğere ilçe ve illerden gelenlere de bu festivallerde stand açılmıştır. Festivallerde başka ülke ve kentlerden de katılımlar olmuştur. Kış turizmi, yamaç paraşütü, uçurtma şenliğ, Beypazarı festivali, ilçede turizmin canlanması için yapılan faaliyetlerdir. Beypazarı Kent Tarihi Müzesi, Beypazarı Doğa Evi de son dönemde açılan ve turizme hizmet eden müzelerdir.

Turizm sektörünün kentin ekonomisine getirdiğ canlılık diğere sektörlerdeki girişimleri de artırmıştır. Üreticileri birarada hareket etmeye

³ Telkari ince telden takı süslemeciliğidir.

⁴ Un, şeker, tereyağ, tarçın ve süt ile hazırlanana Beypazarı'na has bir çeşit kurabiye

⁵ Beypazarı sucuğu

yönlendirme, kentin geleneksel üretim dallarının canlandırılmasına yönelik eğitim ve rehberlik hizmeti sunma, genç girişimcileri destekleme, işgücünü eğitime, istihdamı artırma, sosyal hizmetler gibi konularda yerel hükümet, merkezi hükümetin yerel birimleri ve sivil toplum örgütlerinin işbirliği ile başlatılan girişimlerden bir kısmı olumlu sonuçlar vermeye başlamıştır. Ticaret Odası, Belediye ve Kaymakamlığın katılımıyla Kuyumculuk ve telkari gümüş işlemeciliğine yönelik toplantılar düzenlenmiştir. Ticaret Odası KOSGEB Sincan KÜGEM Müdürlüğü işbirliği yapılarak, Ankara Üniversitesi Meslek Yüksek Okulu ve Gazi Üniversitesi Beypazarı Teknik Meslek Yüksekokulu öğrencilerine yönelik Dünya Bankası destekli “Genç Girişimcilik Semineri” verilmiştir. Kaymakamlığın girişimleri ile Beypazarı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı istihdam sağlama amaçlı faaliyetler; ipek kilim ve kilim atölyesi, tiftik battaniye, ipek bürgü, kumaş üzerine ıhlamur baskı, gümüş atölyesi ve kök boyama atölyesi kurulmuştur. Kız Meslek Lisesi’nde turizm sektörüne hizmet etmek üzere Beypazarı’nın kültürüne uygun giyim, kumaş, işleme örtü hediyeelik eşya üretimi satışına yönelik kurslar açılmıştır. 150 yıl önce yörede üretimi yapılan el dokuması “sof kumaş” üretiminin turizm sektörüne hizmet etmek amacıyla yeniden canlandırılması hedeflenmiştir.

Ülke çapında ses getiren bu çalışmalar ile ve ulusal televizyonlarda çok sayıda Beypazarı konulu programlarla ve ulusal gazetelerde yöre ile ilgili çıkan haber ve makalelerle yörenin tanıtımı etkin bir biçimde yapılmıştır. Ayrıca Beypazarı’nda yapılan bu çalışmalar sebebiyle, Beypazarı yerel yönetimi ve Beypazarı Belediye Başkanı, koruma, kentsel gelişme, yerel yönetim, yerel yöneticilik alanlarında çok sayıda sivil toplum kurum ve kuruluşundan otuza yakın ödül almıştır.

Beypazarı Belediyesi’nden elde edilen veriler çerçevesinde, Beypazarı’nda 2008 yılı itibari ile yer alan turizme yönelik işletmeler; konaklama tesisleri, restoranlar, yöresel ürün stantları, gümüş atölyeleri ile satış birimleri, kuru fırınları, turizme yönelik girişimler; restore edilen ev sayısı, ev kadını girişimci sayısı, kuru üretimi, turizme yönelik faaliyetler; yöresel el sanatları, yöresel yemekler, kültürel ve sosyal faaliyetler (festival/şenlikler), Tablo 1’de özetlenmektedir.

Tablo 1. Beypazarı'nda Turizme Yönelik İşletmeler/Girişimler/Faaliyetler

TURİZME YÖNELİK İŞLETMELER	KAPASİTESİ/SAYISI
Konaklama	Toplam 1150 kişi yatak kapasitesi
<i>Konaklama-Konak</i>	<i>16 adet</i>
<i>Konaklama-Otel</i>	<i>4 adet</i>
<i>Konaklama-Kaplıca Tesisleri</i>	<i>1 adet (700 kişi yatak kapasitesi)</i>
Yöresel Ürün Stantları	Toplam 83 stant
<i>Yöresel Gıda Standı</i>	<i>67 adet</i>
<i>Yöresel El Ürünleri Standı</i>	<i>16 adet</i>
Yöresel Yemek Restaurantları	Toplam 21 adet
Beypazarı Kuru Fırınları	Toplam 7 adet
Gümüş Atölyeleri	Toplam 45 adet
Gümüş Satış Mağazaları	Toplam 32 adet
Şekerleme İmalat ve Satış Birimi	Toplam 5 adet
TURİZME YÖNELİK GİRİŞİMLER	KAPASİTESİ/SAYISI
Restore edilen ev sayısı	540 adet
Ev kadını girişimci sayısı	650 kişi
Beypazarı kurusu üretimi	5 ton/gün
TURİZME YÖNELİK FAALİYETLER	TÜRÜ
Yöresel el sanatları	Dövme bakırcılık, altın, gümüş, telkari işlemeciliği, el işlemleri, ipekli el dokumacılığı, semercilik, saraçlık, demircilik
Yöresel tatlar	Göveç, dolma, baklava, kuru, hoşmelim, havuç lokumu, cevizli sucuk
Festival/şenlik	Uçurtma şenliği kızak kayma şenliği, uluslar arası festivaller
İLÇEYİ ZİYARET EDEN TURİST SAYISI (2008)	370.000 KİŞİ

Kaynak: Beypazarı Belediyesi, 2009

3.3. Beypazarı'nda Turizme Dayalı Gelişmenin Yerel Ekonomiye Etkileri: Bölgede Yaşayanların Görüşleri

3.3.1. Hanehalkı Anketi Bulguları

Sosyo-ekonomik ve Demografik Özellikler

Anket uygulanan hanehalkının demografik ve sosyo-ekonomik özelliklerini ortaya koymak amacıyla ankete katılanların yaş, cinsiyet, öğrenim, meslek ve aylık gelir durumu Tablo 2'de değerlendirilmiştir.

Ankete katılanların % 42'si erkek, % 58'si kadındır. Yaş dağılımına bakıldığında %10'u, 40-60 yaş arası, % 22'si 30-40 yaş arası, % 23'ü 20-30 yaş arasıdır. Öğrenim durumları ise % 2'si lisans, % 40'ı lise, %58'i ilköğretim mezunudur. Ankete katılanların % 84'ü serbest meslek, %12'si kamu görevlisi, %4'ü özel sektörde çalışmaktadır. Gelir dağılımına bakıldığında kazanç oranının en fazla % 48 ile 500-1000 YTL arasında olduğu görülmektedir. % 12'si 500 YTL'den az, % 26'sı 1000-2000 YTL arası, % 12'si 2000-3000 YTL arası ve % 2'si 3000 YTL'den fazla kazanmaktadır. Ankete katılanların %88'i Beypazarı doğumlu olduğunu belirtmiştir. Bu 44 kişinin 15'i Beypazarı'nın çevresindeki köylerinden olduğunu ancak Beypazarı'nda ikamet ettiğini ifade etmiştir. % 12'si Beypazarı'lı olmadığını belirtmiştir. Restore edilen evlerdeki halkın yüksek oranda Beypazarı kökenli olması, burada oturanların babadan kalma evlerini terk etmediklerini ve yerel bağılıklarını ifade etmektedir.

Tablo 2. Anket Uygulanan Hanehalkının Demografik ve Sosyo-ekonomik Özellikleri

Özellikler	Kategoriler	Frekans	%
Cinsiyet	Kadın	29	58
	Erkek	21	42
Yaş	20-30	23	46
	30-40	22	44
	40-60	5	10
Öğrenim Durumu	Yüksek Lisans	.	.
	İlköğretim	29	58
	Lise	20	40
	Üniversite	1	2
Meslek Durumu	Kamu Görevlisi	6	12
	Özel sektör	2	4
	Serbest Meslek	42	84
Gelir Durumu	500 YTL'den az	6	12
	500-1000 YTL	24	48
	1000-2000 YTL	13	26
	2000-3000 YTL	6	12
	3000 YTL Üzeri	1	2
Doğum Yeri	Beypazarı	44	88
	Beypazarı Dışı	6	12

Hanehalkının Turizmin Ekonomik Etkilerine Yönelik Değerlendirmeleri

Ankette turizmin ekonomik etkilerine yönelik: gelir düzeyi artışı; banka mevduat değerlerinin artışı; halkın refah düzeyinin artışı; gelir

artışının nasıl değerlendirildiği; konut sahipliliğindeki değişim; turizm gelirlerinden memnuniyet; yerel yönetimin yaptığı çalışmaların maddi gelirlerinin artmasına olan katkısı değerlendirilmiştir.

Tarihi konakların restore edildiği alanda yaşayanlardan % 52'si son beş yıl içerisinde gelir düzeyinin arttığını, % 30'u artmadığını, % 18'si emin olmadığını belirtmiştir. Bu sonuç tarihi konaklarda yaşayan halkın, restorasyon çalışmalarından büyük oranda etkilendiğini göstermektedir. Son beş yıl içerisinde gelir artışının olduğunu belirten 26 kişiden bu artışı nasıl değerlendirdiklerine dair sorulan soruya cevaben, % 46'sı tasarruf ve birikim yaptığını, % 23'ü yaşam kalitesini arttırdığı % 31'i iş yatırımı yaptığını belirtmiştir. Restore edilen evlerde yaşayanların birikimlerini genellikle tasarruf şeklinde değerlendirdiği görölmektedir.

Beypazarı'ndaki ekonomik canlılığın banka mevduat değerlerindeki yansımaları elde edebilmek için Beypazarı'ndaki bankalarla görüşme yapılmıştır. Ancak bu verilerin gizli tutulduğu belirtilmiştir. Bu nedenle banka mevduat değerlerindeki artış hanehalkı anketinde sorulmuştur. Ankete katılanların % 60'ı banka mevduat değerlerinin son beş yıl içerisinde arttığını belirtmiştir. % 24 fikri olmadığını, %16'sı da artmadığını belirtmiştir. Bir önceki sorunun cevabına paralel olarak ankete katılanların %68'i Beypazarı'ndaki halkın refahının son beş yıl içerisinde arttığını belirtmektedir. % 16'sı artmadığını, % 16'sı emin olmadığını belirtmektedir.

Ekonomik iyileşme göstergelerinden biri olan konut sahipliliği incelendiğinde, 2000 yılı ile 2005 yılları karşılaştırmasında konut sahipliliğinin % 48'den % 62'ye yükseldiği görölmektedir.

İlçede turizm sektörünün gelişiminin hanehalkı düzeyinde yansımaları öğrenmek üzere gelen yerli ve yabancı turistlerin ilçeye sağladıkları gelirden sağladıkları memnuniyet düzeyi araştırılmıştır. İlçeye gelen turist sayısının büyük oranda arttığı belirtilmiştir. Gelen turistlerin ilçeye sağladıkları gelirden memnun olanların oranı %38'den, % 84'lere ulaşmıştır.

Tablo 3. Anket Uygulanan Hanehalkının Turizmin Ekonomik Etkilerine Yönelik Değerlendirmeleri

Ekonomik Etkiler	Kategoriler	Frekans	%
Son 5 yılda kişisel gelir düzeyim arttı	Tamamen katılıyorum	11	22
	Katılıyorum	15	30
	Katılmıyorum	15	30
	Emin değilim	9	18
	Toplam	50	100
Gelir artışını değerlendirme şekli	Tasarruf ve Birikim	12	46
	Yaşam Kalitesi	6	23
	İş Yatırımı	8	31
	Toplam	26	100
Son 5 yılda bankadaki mevduatım arttı	Tamamen Katılıyorum	6	12
	Katılıyorum	24	48
	Katılmıyorum	8	16
	Emin Değilim	12	24
	Toplam	50	100
Son 5 yılda Beypazarı'ndaki halkın refah düzeyi yükseldi	Tamamen Katılıyorum	15	30
	Katılıyorum	19	38
	Katılmıyorum	8	16
	Emin değilim	8	16
	Toplam	50	100
Son 5 yılda konut sahipliği	2000 yılında konut sahibi	24	48
	2005 yılında konut sahibi	31	62
Son 5 yılda turistlerin ilçeye sağladıkları gelirden memnuniyet	2000 yılında memnunum	19	38
	2005 yılında memnunum	42	84
Belediyenin girişimlerinin gelirin artmasına olan katkısı	Çok	20	40
	Az	20	40
	Hiç	10	20
	Toplam	50	100
Belediye'nin girişimlerinin Beypazarı'nı ekonomik açıdan daha da ileriye götüreceğini düşünenler	Tamamen Katılıyorum	26	52
	Katılıyorum	16	32
	Katılmıyorum	6	12
	Emin değilim	2	4
	Toplam	50	100
Belediye'nin yaptığı çalışmaların tarihi evlerin restorasyonuna katkısı	Çok Önemli	44	88
	Önemli	5	10
	Cevapsız	1	2
	Toplam	50	100

Ekonomik yapı ve yerel yönetimin etkisini incelemek için sorulan sorularda; Belediyenin yaptığı çalışmaların maddi gelirin artmasına katkı sağladığını belirtenler % 40'ı oluşturmaktadır. % 40'ı katkısının olduğunu ancak kendi çabalarının daha büyük olduğunu belirtmiştir. % 20'si belediyenin desteği olmadığını belirtmiştir. Bu sonuç Belediye'nin çalışmalarının maddi gelirlerinin artmasına önemli oranda katkı sağladığını göstermektedir. Belediye'nin girişimlerinin Beypazarı'nın ekonomik gelişimini desteklediğini düşünenler % 84 oranındadır. % 12 oranında ileri götürmeyeceği düşünülmektedir. % 4 oranında emin değilim yanıtı alınmıştır. Ankete katılanların % 98'i tarihi evlerin restorasyonunda belediyenin yaptığı çalışmaların önemli olduğunu belirtmiştir.

Hanehalkının Turizm Gelişiminin Yaşam Kalitesine Etkileri Konusundaki Değerlendirmeleri

Beypazarı'nın ekonomisinde yaşanan canlılığın yaşam kalitesi ile kültürel ve sosyal yaşama etkisini görebilmek için hanehalkına belediye'nin yaptığı çalışmaların kültürel ve sosyal yaşamlarındaki etkisi sorulmuştur Yaşam kalitesinin değişimini ölçmek farklı ve kapsamlı bir çalışma konusudur. Ancak bu çalışma dahilinde Beypazarı'ndaki bu ekonomik değişimin yaşam memnuniyetindeki değişime olan etkileri ile ulaşım ve alt yapı hizmetlerine olan katkısına yönelik sorularla değerlendirilmiştir (Tablo 4.).

Ankete katılanların % 16'sı, Belediye'nin yaptığı çalışmaların kültürel ve sosyal yaşamı geliştirmeye katkısı olduğunu belirtmiştir. Ankete katılanların % 80'i Beypazarında yapılan çeşitli festival ve organizasyonların ilçe tanıtımına katkı sağladığını belirtmiştir. % 20'si etkisi olmadığını söylemiştir. Beypazarı'nda yaşamaktan memnun olma oranı 2000 yılında % 60 iken, 2005 yılında % 74 olmuştur. Belediye'nin yaptığı çalışmaların ulaşım ve altyapı hizmetlerine % 4 oranında katkısı olduğu belirtilmiş, % 20 oranında ise az katkısı olduğu belirtilmiştir. Beypazarı'ndan diğer ilçelere ulaşım kolaylığının 2000'de %66'dan, 2005 yılında % 96'ya yükseldiği görülmektedir. Sağlık, eğitim ve ekonomik ihtiyaçlar için 2000 yılında Ankara'ya daha sık gittiklerini belirtmişlerdir. 2000 yılında % 76 oranda Ankara'ya gidip gelirken, 2005 yılında bu oran % 48'e düşmüştür. Beypazarı'nın son beş yıl içerisinde prestijinin arttığını düşünenlerin oranı ise %88 gibi yüksek bir değer almıştır.

Tablo 4. Anket Uygulanan Hanehalkının Yaşanan Turizm Gelişmesinin Yaşam Kalitesine Etkilerine Yönelik Değerlendirmeleri

Yaşam Kalitesine Etkiler	Kategoriler	Frekans	%
Belediye'nin yaptığı çalışmaların hanehalkının kültürel ve sosyal yaşamına katkısı	Çok Önemli	7	12
	Önemli	6	4
	Az Katkısı Oldu	33	66
	Katkısı Olmadı	4	8
	Toplam	50	100
Beypazarı'nın çeşitli festivallerinin ilçe tanıtımına katkı sağlaması	Tamamen Katılıyorum	33	66
	Katılıyorum	7	14
	Katılmıyorum	10	20
	Toplam	50	100
Belediye'nin yaptığı çalışmaların ulaşım ve altyapı hizmetlerine katkısı	Önemli Katkısı Oldu	2	4
	Az Katkısı Oldu	10	20
	Katkısı Olmadı	38	76
	Toplam	50	100
Beypazarı ilçesinden Ankara'ya ve/veya diğer ilçelere kolay ulaşılabilirlik	2000 yılında	33	66
	2005 yılında	48	96
Sağlık, eğitim ve ekonomik ihtiyaçlar için Ankara'ya olan bağımlılığı	2000 yılında	38	76
	2005 yılında	24	48
Beypazarı'nda yaşamaktan memnun olma durumu	2000 yılında memnunum	30	60
	2005 yılında memnunum	37	74
Beypazarı ilçesinin prestijinin son beş yıl içerisinde arttığını düşünenler	Tamamen Katılıyorum	37	74
	Katılıyorum	7	14
	Katılmıyorum	6	12
	Toplam	50	100

Ticari Firma Anketi Bulguları

Sosyo-ekonomik ve Demografik Özellikler

Ticari firma anketine katılanların demografik ve sosyo-ekonomik özelliklerini ortaya koymak amacıyla ankete katılanların yaş, cinsiyet, öğrenim, meslek ve aylık kazanç durumu Tablo 5'de değerlendirilmiştir.

Ankete katılanların % 67,5'i erkek, % 32,5'i kadındır. Yaş dağılımına bakıldığında % 17,5'i, 40-60 yaş arası, % 37,5'u 30-40 arası, % 45'i 20-30 yaş arasındır. Öğrenim durumu ise, % 17,5'u lisans, % 42,5'i lise, % 37,5'u ilköğretim, % 2,5'i yüksek lisans mezunudur. Gelir dağılımına bakıldığında kazanç oranının en fazla % 42,5 ile 500-1000

YTL arasında olduğu görülmektedir. % 17,5'i 500 YTL'den az, %27,5'i 1000-2000 YTL arası, % 5'i 2000-3000 YTL arası ve % 7,5'u 3000 YTL den fazla kazanmaktadır. Ankete katılanların % 82,5'i Beypazar'lı, % 17,5'i Beypazar'lı değildir. Bu sonuç, yörede ticaretle uğraşanların çoğunun baba mesleğini yaptığını ve Beypazarı'nda yaşamayı tercih ettiğini göstermektedir.

Tablo 5. Ticari Firma Anketi Katılımcılarının Demografik ve Sosyo-ekonomik Özellikleri

Özellikler	Kategoriler	Frekans	%
Cinsiyet	Kadın	13	32,5
	Erkek	27	67,5
Yaş	20-30	18	45
	30-40	15	37,5
	40-60	7	17,5
Öğrenim Durumu	Yüksek Lisans	1	2,5
	İlköğretim	15	37,5
	Lise	17	42,5
	Üniversite	7	17,5
Gelir Durumu	500 YTL'den az	2	17,5
	500-1000 YTL	3	42,5
	1000-2000 YTL	13	27,5
	2000-3000 YTL	27	5
	3000 YTL Üzeri	18	7,5
Doğum Yeri	Beypazarı	33	82,5
	Beypazarı Dışı	7	17,5

Ticari Firmaların Turizmin Ekonomik Etkilerine Yönelik Değerlendirmeleri

Ekonomik yapının değişimi; son beş yıl içerisindeki gelir düzeylerindeki artış, bu gelir artışını nasıl değerlendirdikleri, banka mevduat değerlerindeki artış gibi ekonomik durumlarındaki değerişimler, konut sahipliliğindeki değerişim, turist gelirindeki memnuniyet gibi sorularla değerlendirilmiştir (Tablo 6).

Tablo 6. Ticari Firma Anketi Katılımcılarının Turizmin Ekonomik Etkilerine Yönelik Değerlendirmeleri

Ekonomik Etkiler	Kategoriler	Frekans	%
Son 5 yılda firmamın gelir düzeyi arttı	Tamamen katılıyorum	15	37,5
	Katılıyorum	10	22,5
	Katılmıyorum	7	20
	Emin değilim	8	20
	Toplam	40	100
Gelir artışını değerlendirme şekli	Tasarruf ve Birikim	11	34
	Yaşam Kalitesi	5	16
	İş Yatırımı	16	50
	Toplam	32	100
Son 5 yılda bankadaki mevduatı arttı	Tamamen Katılıyorum	17	42,5
	Katılıyorum	12	30
	Katılmıyorum	5	12,5
	Emin Değilim	6	15
	Toplam	40	100
Son 5 yılda Beypazarı'ndaki halkın refah düzeyi yükseldi	Tamamen Katılıyorum	15	37,5
	Katılıyorum	17	42,5
	Katılmıyorum	3	7,5
	Emin değilim	5	12,5
	Toplam	40	100
Son 5 yılda konut sahipliği	2000 yılında konut sahibi	18	45
	2005 yılında konut sahibi	20	50
Son 5 yılda turistlerin ilçeye sağladıkları gelirden memnuniyet	2000 yılında memnunum	19	42,5
	2005 yılında memnunum	42	87,5
Belediyenin girişimlerinin gelirin artmasına olan katkısı	Çok	11	27,5
	Az	21	52,5
	Hiç	8	20
	Toplam	40	100
Belediye'nin girişimlerinin Beypazarı'nı ekonomik açıdan daha da ileriye götüreceğini düşünenler	Tamamen Katılıyorum	17	42,5
	Katılıyorum	12	30
	Katılmıyorum	5	12,5
	Emin değilim	6	15
	Toplam	40	100
Belediye'nin yaptığı çalışmaların ticari işlerin kolaylaştırılmasına katkı olma durumu	Çok Önemli	13	32,5
	Önemli	16	40
	Az katkısı oldu	4	10
	Katkısı olmadı	7	17,5
	Toplam	40	100

Son beş yıl içerisinde % 60'ı gelir düzeyinin arttığını belirtmiştir. % 20'si artmadığını, % 20'si emin olamadığı belirtmiştir. Gelir artışı olduğunu belirten 32 kişinin % 34' tasarruf ve birikim yaptđını, % 16'sı yaşam kalitesini arttırdığını, % 50'si iş yatırımında bulunduğunu belirtmiştir. Ankete katılanların % 72,5'i banka mevduat değerlerinin son beş yıl içerisinde arttığını belirtmiştir. % 15'i fikri olmadığını, % 12,5'i de artmadığını belirtmiştir. Bir nceki sorunun cevabına paralel olarak ankete katılanların % 80'i Beypazarı'ndaki halkın refahının son beş yıl içerisinde arttığını belirtmektedir. % 12,5' u emin olmadığını ve %7,5'u da artmadığını belirtmektedir. Konut sahipliğinin 2000 yılında % 45'den 2005 yılında % 50'ye çıkmış olduğu grlmektedir. İlçeye gelen turist sayısının büyük oranda arttığı belirtilmiştir. Gelen turistlerin ilçeye sağladıkları gelirden memnun olanların oranı % 42,5'den, % 87,5'lara ulaşmıştır. Belediyenin yaptığı çalışmalardan maddi gelirin artmasına katkı sağladığını belirtenlerin oranı % 27,5'dir. % 52,5'i katkısının olduğunu ancak kendi çabalarının daha fazla olduğunu belirtmiştir. % 20' si belediyenin desteği olmadığını belirtmiştir. Belediye'nin girişimlerinin Beypazarı'nın ekonomik gelişimini desteklediğini düşünenler % 72,5 oranındadır. % 12,5 oranında ileri götürmeyeceği düşünülmektedir. % 15 oranında emin değerim yanıtı alınmıştır. Ticari firmalara yapılan ankette belediye'nin gerçekleştirdiği hizmetlerin % 72,5 oranında ticari işlerin kolaylaştırılmasına önemli derecede katkı sağladığı belirtilmiştir. % 15 oranında katkısının olmadığı belirtilmiştir.

*Ticari Firmaların Turizm Gelişiminin Yaşam Kalitesine Etkileri
Konusundaki Değerlendirmeleri*

Beypazarı'nın ekonomisinde yaşanan canlılığın kültürel ve sosyal yaşama etkisini görebilmek için ticari firmalara da belediye'nin yaptığı çalışmaların kültürel ve sosyal yaşamlarındaki etkisi ile belediyenin ilçede ulaşım ve alt yapı hizmetlerine katkısı sorulmuştur (Tablo 7).

Tablo 7. Anket Uygulanan Ticari Firmaların Turizm Gelişmesinin Yaşam Kalitesine Etkilerine Yönelik Değerlendirmeleri

Yaşam Kalitesine Etkiler	Kategoriler	Frekans	%
Belediye'nin yaptığı çalışmaların kültürel ve sosyal yaşama katkısı	Çok Önemli	5	12,5
	Önemli	5	12,5
	Az Katkısı Oldu	26	65
	Katkısı Olmadı	4	10
	Toplam	40	100
Beypazarı'nın çeşitli festivallerinin ilçe tanıtımına katkı sağlaması	Tamamen Katılıyorum	30	75
	Katılıyorum	6	15
	Katılmıyorum	4	10
	Toplam	40	100
Belediye'nin yaptığı çalışmaların ulaşım ve altyapı hizmetlerine katkısı	Önemli Katkısı Oldu	3	7,5
	Katkısı Oldu	16	40
	Katkısı Olmadı	21	52,5
	Toplam		
Beypazarı ilçesinden Ankara'ya ve/veya diğer ilçelere kolay ulaşılabilirlik	2000 yılında		82,5
	2005 yılında		90
Sağlık, eğitim ve ekonomik ihtiyaçlar için Ankara'ya olan bağımlılığı	2000 yılında		72,5
	2005 yılında		48
Beypazarı'nda yaşamaktan memnun olma durumu	2000 yılında memnunum		70
	2005 yılında memnunum		77,5
Beypazarı ilçesinin prestijinin son beş yıl içerisinde arttığını düşünenler	Tamamen Katılıyorum	26	65
	Katılıyorum	6	15
	Katılmıyorum	5	12,5
	Emin değilim	3	12,5
	Toplam	40	100

Ankete katılanların % 25'i, Belediye'nin yaptığı çalışmaların kültürel ve sosyal yaşamı geliştirmeye katkısı olduğunu, % 65'i az katkısı olduğunu, % 10'u da katkısı olmadığını belirtmiştir. Beypazarı'nda son zamanlarda sık yapılan festivallerin ilçe tanıtımına %90 oranında katkı sağladığı belirtilmiştir. Ankete katılanların % 70'i 2000 yılında Beypazarı'nda yaşamaktan memnun olduklarını belirtmişlerdir. 2005 yılında ise bu oranın % 77,5'e çıktığı görülmektedir. Belediye'nin yaptığı çalışmaların ulaşım ve altyapı hizmetlerine %47,5 oranında katkısı olduğu belirtilmiş, % 52,5 oranında ise katkısı olmadığı belirtilmiştir. Beypazarı'ndan diğer ilçelere ulaşım kolaylığının 2000 yılından 2005 yılına % 82,5'den % 90'a

yükseldiği görülmektedir. Sağlık, eğitim ve ekonomik ihtiyaçlar için 2000 yılında Ankara'ya daha sık gittiklerini belirtmişlerdir. 2000 yılında % 72,5 oranında Ankara'ya gidip gelirken, 2005 yılında bu oran % 48'e düşmüştür. Çünkü Beypazarında dershanelerin açıldığı, mesleki kursların açıldığı belirtilmiştir. Çevre ilçelerden bu ihtiyaçlar için Beypazarı'na gelişlerin bile arttığını belirtmişlerdir. Ankete katılanların % 80'i Beypazarı'nın prestijinin son beş yıl içerisinde arttığını belirtmiştir.

3.4. Beypazarı'nda Turizm Gelişimi ve Yerel Ekonomik Kalkınma Etkilerinin ve Sürdürülebilirliğin Değerlendirilmesi

Zengin tarihi geçmişı, konumu ve sahip olduğu doğal ve kültürel değerler ile Beypazarı turizm gelişimi potansiyeli olan bir yerleşmedir. Beypazarı ilçesi, bu potansiyellerini bir başlangıç avantajı olarak kullanmayı başarmıştır. Yerel yönetimin girişimi ile tarihi evlerin yenilenmesi ile başlayan süreçte kısa bir sürede önemli ölçülerde artan turist sayısı Beypazarı'nı tanınmış bir turizm yöresi durumuna getirmiş, bu gelişmelerle birlikte diğer sektörlerin de canlanması ile yerel ekonomide de önemli gelişmeler meydana gelmiştir. Hanehalkı ve firma anketlerinden Beypazarı'nda yaşayanların Beypazarı'nda yaşanan turizme dayalı gelişme sürecinden olumlu olarak etkilendikleri, ekonomik anlamda refahlarının arttığı; turistlerin yöreye sağladığı gelirden memnun oldukları; banka mevduatı ve konut sahipliği gibi ekonomik gelişme göstergelerinde artış olduğu; turizmin ve buna bağlı yerel ekonominin gelişiminde Belediye'nin katkısının önemli olduğu, Beypazarı'nda yaşamaktan memnuniyetin arttığı ve Beypazarı'nın prestijli bir turizm destinasyonu durumuna geldiği anlaşılmaktadır.

Beypazarı örneği yerel yönetimin liderliğinde toplum tarafından desteklenen bir projedir ve ayrıntılı olarak hazırlanmış kapsamlı bir planlanmadan yoksundur (Salem N., Öztin P., 2004; Eceral 2004). Başlangıçta belediye ve yerel halkla birlikte başlamıştır. Temel hedef basit olarak tarihi ahşap evlerin restorasyonu ve korunmasıdır. Tek amaçlı fakat iyi hedeflenmiş bir programdır. Beypazarı Belediye Meclisi ilk planlamadan ve organizasyon ve yürütme ile ilgili kendi kaynaklarını kullanmadan sorumludur. Tarihi evlerde yaşayan ve projeye katılan yerel halk projenin önemi konusunda bilgilendirilmiş ve Belediye tarafından profesyonel hizmet sağlanacağı konusunda teminat verilmiştir.

Beypazarı'nda toplumsal ortaklık sağlanmış, yerel paydaşlar özellikle de ev sahipleri sürecin içine katılmıştır.

Beypazarı projesi diğer bazı turizme yönelik hedefleri de içerecek şekilde gelişmiştir. Ancak bu süreçte bütüncül bir planlama yaklaşımından söz etmek mümkün değildir. Parça parça gelişen ve gelişimini halen sürdüren bir programdır. Son yıllarda restorasyon projesine ek olarak turizme yönelik olarak yerel mutfak, el sanatlarının canlandırılması, otantik ürünlerde Beypazarı markasının geliştirilmesi, turizm aktivitelerinin geliştirilmesi, altyapının geliştirilmesi, istihdam için yerel halkın eğitimi gibi diğer projeler de hayata geçirilmiştir.

Stratejik planlama süreci açısından değerlendirildiğinde 1. aşama olan çabaların organize edilmesi yani ilgili tarafların sürecin içine katılması sürecinde yerel yönetimin liderliğinde etkin bir işbirliği ortamının yaratıldığını söylemek mümkündür. Ancak ikinci aşamaya gelindiğinde yani yerel ekonominin değerlendirmesinde gerek mevcut durumun tespiti gerekse geleceğe dönük kestirimler yapma konusunda ortaya konmuş kapsamlı ve detaylı bir çalışmanın olmadığı görülmektedir. Üçüncü aşamada yerel ekonomik kalkınma stratejisinin oluşturulması konusunda ise yine bir vizyon, hedefler, alt hedefler belirlenmiş olmasına rağmen zamana dayalı ve ölçülebilir kriterler oluşturulmamıştır.

Uygulama aşaması Beypazarı'nda halen devam eden bir süreçtir. Dışarıdan bir izleme ve değerlendirme yapan birim yoktur. Bu süreçte de geniş kapsamlı ve ayrıntılı bir uygulama planı söz konusu değildir. Bütünleşik bir yerel ekonomik kalkınma stratejisi için iyi bir izleme ve değerlendirme tekniğinin geliştirilmesi, toplam stratejinin gözden geçirilmesinin yanısıra, her projenin ilerlemesi de ayrı ayrı izlenmelidir. Böyle bir sistematik yaklaşım karar vericilere dinamik yerel şartlara göre stratejinin uyumlu hale getirilmesinde önemli bir araç sağlamış olacaktır.

Beypazarı'nı kendi çabalarıyla bugüne kadar yakaladığı başarının kentin yerel ekonomisinde sürdürülebilir bir gelişmeyi sağlayabilmesi için geleceğe dönük stratejilerin bir plan ve program çerçevesinde ele alınması, girdileri, ıktıları, sonuçları, uygulama süreçlerini, katılım düzeyini, yerel şartların değişim dinamiklerini ve yerel ekonominin bölge, ülke ve uluslararası pazarlarda değişen ekonomik koşulları ve ilişkileri değerlendirecek bir izleme değerlendirme sürecinin yerel ölçekte hayata geçirilmesini sağlayan stratejik planlama yaklaşımının geliştirilmesi gerekmektedir.

4. Sonuç

Yerel ekonomik kalkınma, mevcut kaynakların yönetilmesi, yeni iş imkanlarının yaratılması, ekonominin canlandırılması ve rekabet gücünün artırılması için yerel yönetimler, toplumsal gruplar, özel sektör gibi farklı aktörlerin ortaklığının oluşturulduğu bir süreç olarak tanımlanmaktadır. Bu tanımlama çerçevesinde değerlendirildiğinde, Beypazarı örneğinde de mevcut kaynakların özellikle turizm sektöründe başarılı bir biçimde kullanıldığı, toplumsal ortaklığın sağlanarak yerel ekonominin canlandırıldığı görülmektedir. Bu süreç değerlendirildiğinde bazı temel noktalar başarı faktörleri olarak ortaya çıkmaktadır;

- Ekonomik kalkınma faaliyetlerinin eşgüdümünün sağlanması,
- Yerel değerlerin korunması ve değerlendirilmesinde farkındalık yaratılması,
- İşbirliği ortamının geliştirilmesi,
- Girişimcilik kapasitesinin arttırılması,
- Girişimlerin yerel yönetim tarafından sahiplenilmesi,
- Yerel kurumsal kapasitenin güçlendirilmesi,
- Değişimi sürükleyecek becerili liderler.

Ekonomik kalkınma insanların yaşamlarını nasıl kazandığına yönelik uzun dönemli bir değişim sürecidir. Birçok yerel ekonomik kalkınma çabasının ihmal ettiği nokta toplumsal olarak geniş kapsamlı bir planlama süreci ile bütünleştirilmemesinden toplumun karakteristik özelliklerini ve uzun vadeli ihtiyaçları çok fazla dikkate almadan ele alınmasından kaynaklanmaktadır. Fiziksel altyapı ve yerel ekonomik ve sosyal sermayenin, arazi kullanımının dengeli olarak geliştirilmesi, olumsuz dışsallıkların en aza indirilmesi ve yığılma ekonomilerinin olumlu dışsallıklarından en iyi biçimde faydalanılması etkili planlama ve yönetim süreçleri ile gerçekleştirilebilecektir. Planlama süreçlerinin hayata geçirilmesi için ise tüm paydaşların katılımını sağlayan kurumsal yapının oluşturulması ile kurumlar arası iletişim ve işbirliğinin sağlanması önem taşımaktadır.

Kaynakça

- Beypazarı Belediyesi, (2009). Şubat 2009'da Beypazarı Belediyesi ile Yapılan Görüşmeden Elde Edilen İstatistikler.
- Beypazarı Ticaret Odası (2003) Beypazarı'nın Sosyal ve Ekonomik Yapısı, 2003, Ankara.
- Blakely, (1994). "Planning Local Economic Development Theory and Practice" Second Edition, Sage Publications, London.
- Daniels T., Lapping, M.B., Keller J.W., (1995). The Small Town Planning Handbook, American Planning Association.
- DPT, (2004). İlçelerin Sosyo-ekonomik Gelişmişlik Araştırması, Ankara.
- Eceral, T., Ö., (2004). "Yerel Ekonomik Kalkınma ve Kentsel Dönüşüm" Dünya Şehircilik Günü 28. Kollokyumu, Değişen Dönüşen Kent ve Bölge, Cilt 1., sf:441-458, Kasım 2004, ODTÜ, Ankara.
- Gül, H., (2004). "Ekonomik Kalkınmada Yerel Alternatifler", Kentsel Ekonomik Araştırmalar Sempozyumu 2003, Cilt 1, DPT, PAÜ, sf:201-219.
- Helmsing A.H.J. (2001), "Partnerships, Meso-institutions and Learning New local and regional economic development initiatives in Latin America" Institute of Social Studies, The Hague, The Netherlands.
- Inskip, E., (1991). Tourism Planning: An Integrated and Sustainable Approach. Van Nostrand Reinhold, New York.
- Lindberg K., Johnson R.L., (1997). "The Economic Values Of Tourism's Social Impacts", Annals Of Tourism Research, Vol. 24, No. 1, pp: 90-116,.
- Mansuroğlu S., (2006). "Turizm Gelişmelerine Yerel Halkın Yaklaşımlarının Belirlenmesi: Akseki/Antalya Örneği", Akdeniz Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 19(1), sf: 35-46.
- Nel E., Binns T., (2002). "Place Marketing, Tourism Promotion, and Community Based Local Economic Development In Postapartheid South Africa", Urban Affairs Review, Vol. 38, No. 2, 184-208.
- Özmen, A. C. (2007). Yerel Ekonomik Kalkınma Girişimi ve Etkileri: Beypazarı Örneği. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

- Rogerson C.,M., (2002). "Tourism-Led Local Economic Development: The South African Experience" Urban Forum, 13, Sf: 95-119.
- Saleem, N., Öztin P., (2004). "Beypazarı: A Turkish Example for Partnership-Based Local Tourism Development Initiative", Atlas Annual Conference, Networking and Partnership in Destination Development and Management, 4-7 April, Naples, Italy.
- Sat, N. A., Gürer, N., Üçer, A. G., (2006). "Local Governments Role in Conservation and Evaluation Beypazarı Case", 42nd ISoCaRP Congress, İstanbul 2006.
- Teye, V., Sırakaya E., Sönmez S.F., (2002). Resident's Attitudes Toward Tourism Development. Annals of Tourism Research Vol. 29 (3), 668-688.
- The World Bank, (2003). Local Economic Development: A Primer, Developing and Implementing Local Economic Development Strategies and Action Plans, August 2003 Urban Development Division, www.worldbank.org/urban/led/
- Tosun C., (2005). "Stages in The Emergence of a Participatory Tourism Development Approach in The Developing World", Geoforum 36, Sf: 333-352.
- Türkiye Tarihi Evleri Koruma Derneği, (2001). "19.Tarihi Türk Evleri Haftası Beypazarı Etkinlikleri Sonuç Bildirgesi", Mayıs 2001.
- Wong, C., (1998). "Determining Factors for Local Economic Development. The Perception of Practitioners in the North West and Eastern Regions of the UK", Regional Studies, 32(8): 707-720.
- Wong, C., (2001). Wong, "Developing Indicators to inform Local Economic Development in England", Urban Studies, 39(10): 1833-1863 .
- www.beypazari-bld.gov.tr (Beypazarı Belediyesi Internet Sayfası)
- Yavaş, M.(2004). Beypazarı Belediye Başkanı Mansur Yavaş ile yapılan sözlü mülakat, Eylül 2004.